

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an Lei 200.—
Pe un jumătate an Lei 100.—
Autorități și instituțiuni Lei 500.—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon 7-60.

Desnădejdea țărănimii

Trăiește la țară de peste două luni. Sunt prin forța împrejurărilor mar-tor cotidian și trist în procesul de sărăcire progresivă și de desnădejde, pe care țărănimia română nu l'a mai trăit din preajma lui 1907.

Motivele, desfășurarea și consecin-țele răsmeriței pusă la punct de ma-reșalul Averescu, se cunosc. S'au des-bătut în fața opiniei publice și în pretoriul tribunalului.

Cine a urmărit acest proces pe la-tura lui personală, e un ins strămt la gândire, lipsit de perspectiva am-plă a ansamblului. Cine l'a urmărit pe latura lui reală, adică socială-istorică, va conveni că nu pledează nici un motiv care să mă siliască să-mi fie rușine, pentru că, eventual voiu infunda două săptămâni pen-tențiarul din Cluj.

De ce ar constitui o infamie cute-zanța de a spune adevărului pe nu-me, chiar dacă ști că prin aceasta te expui la cele mai mari riscuri, cari numai beneficii personale nu-ți pot aduce?

Țărănimia de azi încearcă ca și la 1907, aceeaș desnădejde, aceeaș mi-zerie, aceeaș dramă chinuitoare de mistuire a nervilor și a zăgazurilor răbdării. Dacă am fi „băieți cu-minți” ne-am astupa urechile cu va-tă și pe ochi ne-am pune ochelari, ca să nu auzim și să nu vedem ceace se petrece la țară.

Nu putem sta însă cu mâinile în sân, impasibili și să nu vestim celor cari mai pot îndrepta ceva, că se apropie un nou 1907.

La țară e un spirit prerevoluțio-nar — bine a spus d. Oct. Goga — toate semnele prevestesc o furtună. Criza agrară dublată de o aspră cri-ză morală a transformat pe țăranul lui Cosbuc și Alexandri, într'un sala-hor întunecat, cu sufletul suspendat în neantul zilei de mâine și brațele oțelite pentru a se apăra împotriva celor cari îl desvâlușesc.

Țăranul de azi nu mai cunoaște hora și sărbătoarea, optimismul lui robust s'a transformat într'o decep-ție inveninată de mânie și de sete de răzbunare. Țăranul nostru, pe care toți trepădușii electorali, l'au mințit, l'au furat votul și l'au exploatat, nu mai știe decât scrășni din dinți și ură! Nu se mai încrede în nimeni și mai ales nu se mai încrede în domni. Năărăgarul pentru țăran a devenit dușman. Țăranul de azi nu mai are prieteni.

Orășanul care nu cunoaște viața dela țară decât din goana mașinei, nu-si poate imagina ce sinistru dra-mă se petrece aici.

Eu nu m'am mirat de loc când am citit în ziare, că zilele trecute opt țărani din jud. Timiș și-au aruncat toată recolta de grâu adusă la târg în Bega, pentru că ceace văd zilnic mi-a intrat în măduvă și m'a fami-liarizat de aproape cu mizeria. E în-

tr'adevăr revoltător ca după ce un țăran ostenește de dimineața până seara un an întreg, să nu-si poată plăti la urmă nici impozitul către stat, chiar dacă vinde întreaga re-coltă de grâu.

Am făcut acest calcul cu tatăl meu și cu câțiva țărani din satul meu na-tal și în toate cazurile am ajuns la aceeași îngrijorătoare concluzie.

Cauza este că impozitele agricole actuale au fost evaluate după o bază de impunere azi complet schimbată, când o felderă de grâu se vindea cu 100—150 lei iar una de porumb cu 80—120 lei, deci când țărănimia pu-tea face ușor față îndatoririlor către fise. Tragedia este că impozitele au rămas aceleași pe când feldera de grâu a scăzut la 30 lei. E o constata-re așa de simplă încât reducerea impozitelor ar trebui operată fără nici o discuție.

Nu aceasta este însă principala cauză a mizeriei dela țară. Ci sugru-marea literalmente a țăranului de că-tre datoriile pe cari le are la bănci. Aproape nu găsești pe unul care să nu fie înglodat în datorii până în gât. Ultimul ban pe care îl agonise-ște în sudori de sânge trebuie să-l dea băncii și sunt rare cazurile când țărani pot achita regulat dobânzile, de amortizarea capitalului nici vorbă.

Nu ne-am revolta dacă vina ar purta-o țărani. Dar cei mai mulți s'au împrumutat cu ani în urmă, în vremuri de inflație monetară când banul se putea replăti cu aceeaș ușu-rință. Cei mai mulți s'au împrumu-tat cumpărând pământ, cu 40—50.000 jugărul, în nădejdea că în câțiva ani se vor desărcina de dato-riile față de bancă din prețul recol-tei, care pe atunci era bine plătită.

S'a întâmplat însă exact contra-riul!

A intervenit perioada de devalori-zare a cerealelor și de contracție mo-netară, aruncând pradă mizeriei, gos-podari harnici și cinștiți, cari în îm-prejurări normale ar fi avut o situa-ție materială înfloritoare.

În fața acestei stări de lucruri ori-ce guvern românesc trebuie să inter-vină imediat și pe deasupra oricăror preocupări să aibă o singură grijă, cea mai mare problemă a prezentu-lui: salvarea țărănimii.

— Nu suntem specialiști în mate-rie economico-financiară dar propu-nem o soluție și justă și umană: statul să reducă datoriile agricole în măsura în care valoarea actuală a leului a crescut față de valoarea leu-lui în momentul contractării respec-tivei datorii. Unitatea de măsură să fie cerealele, mijlocul prin care țăra-nul s'a gândit că-si poate amortiza datoria față de bancă. Așa că spre exemplu un țăran care s'a împrumu-tat la bancă acum 4 ani, cu 10.000 lei, când grâul valora 100 lei feldera

Diversiunea autonomiei

Guvernul Iorga încolțit de nepriceperea lui și antipatia cre-scândă în opinia publică a găsit ce a căutat: o mare diversiune. Presa guvernamentală și aceea care sprijină — după valoarea si-tuației — guvernul a și început să trâmbezeze în lumea mare „pericolul mișcării pentru autonomia Ardealului”, pornită de partidul na-țional-țărănesc.

Oare am putea să cerem în situația economică catastrofală în care se zbate lumea întreagă, onoratului guvern și presei sale să-și păstreze calmul și să nu aducă acuzații așa grave și gratuite parti-dului național-țărănesc?

Să precizăm:

Proiectul d-lui R. Boilă pentru reforma Constituției, cu auto-nomie regională, este o pătere cu totul personală, cum subliniază însuș autorul în prefață.

Partidul național-țărănesc prin consiliul prezidial nu și-a în-sușit acest proiect cum arată comunicatul care vorbește numai de descentralizare.

Organul partidului „Patria” precizează chiar azi că niciodată nici acum, nici în trecut nu s'a militat pentru autonomie (cum am zice noi autonomă sinucidere) ci numai pentru descentralizare, ca cel mai bun și propriu mijloc tehnic pentru guvernare a unei țări moderne.

Și când se știe că și în trecut conducătorii partidului național-țărănesc au refuzat dela 1 Decembrie 1918 până azi să ceară auto-nomie, atunci de ce această diversiune care nu poate fi mijlocul cel mai bun pentru desăvârșirea contopirei sufletești atât de necesară mai ales azi în vremurile cataclismelor economice?

Sau poate cred guvernării noastre că trebuie să toarne apă la moara visului maghiarilor?

Să se discute lucrurile calm, chiar propuneri personale merită acest lucru. Nervozitatea guvernărilor arată slăbiciunea lor și noi suntem așa buni români să dorim a nu-i vedea descoperiți în fața minoritarilor.

„Patria” în articolul ei de azi ne-a talmăcit și credința noa-stră: descentralizare da, autonomie ba!

„Chemarea”.

(adecă 10.000 lei = 100 feldere grâu), să fie obligat a plăti astăzi numai 3000 lei (adecă tot 100 feldere de grâu socotind grâul cu 30 lei feldera, așa cum se vinde azi). Ar fi o solu-ție nu numai salvatoare ci și echita-bilă, fiindcă de fapt 3000 lei astăzi valorează cât 10.000 lei de acum 4—5 ani, când leul era nestabilizat și în-tr'o continuă depreciere. Să nu ni-se spună nouă, că nu se poate, că e cri-ză, că așa și pe dincoala, căci cunoa-ștem noi cum stau lucrurile. Știm că e criză și știm chiar că nu e o criză ciclică ordinară ca crizele de până acum, ci una de masivă încercare a însuși sistemului capitalisto-burghez, dar cerem să vedem undeva o voință înfăptuitoare, un gest priceput de nivelare a asperităților social-econo-mice, căci cu fiecare zi realitățile vor fi tot mai greu de dresat, pe cale amabilă.

Țăranul nostru nu mai e legat azi de nimic. Pământul lui ne mai având nici un preț, gospodăria sa întreagă ne mai plătind o ceapă degerată, e firesc ca instinctul lui de proprietate individuală să se diminueze mereu deodată cu creșterea urii sale împo-triva orânduiri actuale.

Zadarnic îi mai spui țăranului de

criză mondială și alte explicații, pen-tru el platonice — când el nu vede nicăiri un gest care să-i aducă mân-tuirea.

Am rămas increment când guver-nul Iorga n'a găsit alt mijloc de asa-nare a crizei noastre agrare decât... acordarea celebrei prime de export unei pleiade de intermediari, cari n'au nimic cu agricultura românească de-cât că o jefuiesc sistematic și cu pri-cepere.

Nu putea guvernul Iorga ca în loc să arunce câteva sute de milioane în buzunarele acestor dni, să fi redus cu suma respectivă impozitele agricole?! Ar fi fost o măsură sănătoasă și în-tremătoare, care ar fi dovedit că sun-tem aievea în zodia unui ritm nou, nu mai vechiu decât toate celelalte. Nu s'a făcut acest lucru, nu s'a aju-tat cătuși de puțin agricultura, în schimb d. Argetoianu nu s'a sfiit să acorde sute de milioane, pentru sal-varea financiară a fraților Berkovici.

Cu astfel de cărmaci, în aceste vre-muri de sguduitoare prefațeri, când țărănimia nu mai are nimic de pier-dut, fiindcă a pierdut totul, cine mira de un nou 1907?!

BAZU

Manifestul democratic uvrier

Scadențe cari se plătesc.

Așadar prevestirile lui Marx n'au fost rostite în van. Urișul, ce părea cioplit din granit, se clatină. Capitalismul a intrat în agonie... Când, imediat după pacea cea mare, care a pecetluit noua configurație a Europei, s'au manifestat primele sincope serioase ale amurgului, nababii finanței internaționale, regii petrolului, ai ferului și ai cărbunelui etc., trustul marilor trusturi, acești patricieni ai epocii noastre, au zâmbit schițând un gest de suverană nepăsare. Se credea, și nu fără oarecare motive, că totul nu e decât un accident că starea de lucruri din Rusia nu e decât un fapt divers, — o fărâșă din domeniul neglijabilului... **Marxism? Da!** Dar el trebuia să apară mai întâi în statele industriale. Așa glăsuiseră prorocii. Iată însă că în ciuda profețiilor americanii repudiau comunismul iar Anglia și vechea Republică Franceză. — e veche deși datează numai de 60 de ani — se concuroau într-o apărare statului quo, statul de pe urma cărui cele două surate biruitoare nu aveau decât de câștigat. Nimic prin urmare nu îndreptățește la serioase meditații. Inceputul sfârșitului datează însă de atunci când Europa s'a divizat din dublu punct de vedere: 1. învingătoare și învinsă, 2. industrială și agricolă. Izolată și ocupată militaricește Germania lui Bismark și a lui Moltke, ca un imperativ categoric al însăși existenței ei, a inaugurat era cohetajului spiritual cu mucalitul stepelor rusești, patria nouă a proletariului celui mult care — asemenea odinioară lui Petru cel Mare — s'a dovedit capabil să dărâme din temelii pentru a construi găoacea în care se plămădește — zice-se — viața socială a zilei de mâine.

În felul acesta forțele Europei s'au polarizat în jurul Londrei și a Moscovei. Deoparte conservatorismul englez, care pentru necesități moderne desprăfuia soluții vechi, secondat de sfârșitul digerației a burgheziei franceze: de altă parte radicalismul uvrier însetat de a-și construi o lume nouă. Lupta pentru hegemonie a fost astfel deschisă. Și ea n'a fost deloc favorabilă capitalismului... bugete desechilibrate din cauza neînțelegerii realităților; antagonism între clasele sociale; somaj; supraproducție; lipsa de deuseuri din cauza complectei desorganizări a economiilor naționale; militarism intens dar dosit, supralicitarea produselor statelor industriale, fapt care aduce fatal disprețuirea ogorului și a statelor agricole în general... toate acestea au dus acolo unde am ajuns, probabil în virtutea unor forțe mai presus de noi. În soluțiile cari zilnic se dau pentru salvarea a ceea ce „se de salvat” nimeni nu mai crede. Motivul este că ele sunt vagi, confuze, anemice și foarte probabil este. Se simte nevoia de transformări radicale și nu de compromisuri. Eclectismele sunt și ele pe drie... Cuvintele noastre nu le vrem late ci îndrăsnite. Aceasta din motivul că partidul național-tărănesc, și în special tineretul lui, n'are ce căuta în dreapta dlui Vlad Aurel ci socotim că o primă condiție a existenței noastre, ca o organizație politică viabilă, este să îmbrățișăm deschis și cinstit acest liberalism al veacului nostru care se plasează exact în extrema contrară. De acest adevăr de tot simplu va trebui să se țină seama. Astfel am deveni niște inutili iar acțiunea noastră s'ar pulveriza într-o rușinoasă ză-

dărnicie. Conservatorismul e la noi suficient de ilustru reprezentat prin dl Duca și soții. A augumenta această sectă de retrograzi ar fi pentru noi o greșală pe care o am plăti scump. Convinserea noastră se bazează pe scrutarea realităților. Evenimentele ce se petrec, în special în Anglia, sunt deosebit de semnificative. Din tot chaosul, care a decurs de pe urma prăbușirii invincibilei lire sterline, desprindem doar un fragment: Manifestul Comitetului partidului laburist, votat în ziua de 25 August la Manchester, a cărui rezoluție va rămânea ca o nouă declarație a drepturilor omului uvrier de pretutindeni. După ce constată că noul guvern național, în care birourile celor două partide, cu mentalități diametral opuse, s'ou dedat la o spureată împreunare, se afirmă respicând că actualul guvern nu-i decât o coaliție fără precedent impusă de marile bănci pentru ca acțiunea de salvare a lirei să fie plătită de cei mai săraci dintre săracii Angliei; — priu diferite restricțiuni și deminuări a mijloacelor de existență. Dar să citim: „Noi, muncitorii Angliei, nu admitem propunerile ce tind la reducerea nivelului de viață al clasei noastre și al serviciilor sociale. Suntem de acord cu consiliul general al Trade-Uniunilor că datoria unui guvern laburist este să lucreze în interesul clasei muncitorești, care reprezintă nouă zecimi din populația Angliei. Dacă este nevoie să se echilibreze bugetul să se facă aceasta prin impunerea bogăților. Aceștia să fie supuși regimului care se pregătește pentru cei săraci. Vreți economii? Să le facă domniile cari vâncează pe moșiile lor și cari se încălzesc acum la soarele Rivierei. Atunci când bogătașii vor dona statului tot ce posedă ne vom gândi și noi, muncitorii, dacă trebuie să mai facem alt sacrificiu decât acelea pe cari le-am făcut până acum. Trei la sută din cetățenii englezi au un venit de 2 miliarde lire sterline pe an (circa 1600 miliarde lei). Ei pot deci face sacrificii. Clasa muncitorească nu are de unde!”... Seurt și categoric. Muncitorimea care reprezintă 9/10 din populația Angliei, constie de numărul și rostul ei, se opune a mai fi închiriată de plutocrație.

Astfel nemulțumirile se manifestă și se organizează peste tot. Până și țărânul nostru a început să nu mai fie strein de „duhul cel nou” care fâlăie pe deasupra Europei. De acest fapt ne-am convins personal. Colindând vara aceasta Nordul Ardealului, în apropierea unui centru forestier, m'am dat în vorbă cu țărâni, tăietori de lemne. „Cu cine ai votat frate Nicolae întreb eu pe unul chipes, înalt, de 32 ani, însurat din toamna trecută? Omul e timid și se sfiește să-mi răspundă direct. — „La ț-a spune badea Grigore”. Acesta e un moșneag mic și cărnit. Și sfâtos nevoie mare. „Apoi noi, domnule, și scupă piezis, noi am votat cu muncitorii dela fabrică. Noi la plug, ei la mașină”... Și badea Grigore razimat pe secure mă privește drept între sprâncene.

Aceasta e realitatea. La noi mai mult ca ori unde ea se datorește politicienilor de cabinet cari decenii de-arându-l au batjocorit democrația românească violându-o în tot ce avea ea mai sfânt.

Acum greșelile sunt scadențe. Și scadențele se plătesc.

Corneliu Albu.

Datoriile țărănești

I. Datele problemei. 1. Organizarea producției agrare prin intervenția directă a statului. (Organizare legală obligatorie). Este problema centrală a crizei economice și prin urmare și a crizei agrare. Necesitatea creierii forțate de unități noi de producție după un plan de ansamblu au adoptat-o în principiu și reprezentanții liberalismului ortodox. (Argetoianu: Rolul statului în dezvoltarea culturii. Conferință ținută la institutul social român). O eroare fundamentală în interpretarea fenomenelor social-economice, făcute constant de economiștii burghezi, constă în aceea că se iau drept bază de orientare în politica economică unele aspecte neesențiale ale procesului economic: fenomenele de schimb. De aceea criza a fost caracterizată în diferite chipuri: criză monetară și de credit, criză de desfacere sau comercială (supraproducție), criză de subconsumație etc. În realitate avem o criză de producție în înțelesul strict al cuvântului. Organizarea procesului productiv după un plan care să corespundă nevoilor sociale generale și care să urmărească ridicarea standardului de viață al majorității sărace, ridicând capacitatea de cumpărare a acestei majorități, ar o soluționa în mod complet și criza țărănească și pe cea muncitorească.

2. Organizarea desfacerii produselor agricole, prin eliminarea complectă a intermediarilor. Problema comerțului colectiv organizat. Aci se încradează și chestia prețurilor cerealelor în comerțul interior, cât și întreg comerțul exterior cu produse agricole.

Mulți cred că urcarea venitului solului și a productivității muncii țărănești este legată numai de raționalizarea muncii agricole prin mecanizarea ei și prin standardizarea produselor. Este just, dar numai într-o oarecare măsură. Noi știm că atât consumatorul cât și producătorul sunt ciupiți solid în venitul lor de o speță de inși inutili numiți: intermediari. Aceștia influențează profund prețurile, producând cascade și variații dăunătoare echilibrului economic și social.

3. Organizarea transporturilor de căi ferate, fluviale și maritime prin utilaj modern și tarite ieftine și prin stăpîrea bandișmului dela instituțiile publice de transport.

4. Chestiuni secundare:

a) Organizarea creditului agricol „într'un fel oarecare”. Credem că aceasta va veni în mod automat, neîntrebuțind nevoie de prea mari sforțări, odată realizată organizarea producției pe baze colective.

b) Stabilirea cuantumului datoriilor agricole și a cauzelor contractării lor. Cu această ocazie s'ar putea face, cu un pic de bunăvoință o întreagă reformă a regimului bancar, cel de astăzi fiind o adevărată piedică a progresului economic.

c) Stabilirea valorii reale (a pământului cultivabil).

d) Constatarea obiectivă a costului de producție, pe o unitate agricolă existentă (jugăr, pogon, sau hectar) și a venitului acestei unități. Ultimele trei chestiuni ne-ar indica precis starea de mizerie a agricultorilor, starea înapoiată a producției noastre agrare și caracterul epocii noastre, epocă de scurtă tranziție.

II. Soluții. 1. Moratoriu — legal sau cu voia stăpânilor.

2. Reducerea legală a datoriilor țărănești luând drept criterii productivitatea solului și a muncii agricole, valoarea actuală a pământurilor grevate și a imobilelor rurale clădite sau unitatea de măsură a vre-unui produs agricol potrivit — o adoptă: toți agricultorii mari și mici și o resping toți creditorii.

3. Reducerea dobânzilor: se poate face prin modificarea legii cametei, scăzând încă dobânda, prin bunăvoința creditorilor care își înțeleg interesele și nu vreau să piardă și ce mai au și prin conversiune.

Conversiunea convine bancherilor și le este indiferentă în fond, agricultorilor. Convine mai ales în felul următor:

Creditorii să nu facă nici un fel de sacrificii — Statul va trebui să devină creditor unic al agricultorilor, preluând al pari și cu dobânzi convenabile portofoliile băncilor falimentare, consolidându-le situația prin „consolidarea datoriilor țărănești” și consolidarea mizeriei contribuabilului ne-

căjit. Proprietatea țărănească neproductivă și încărcată de sarcini ipotecare și fiscale nu va fi degrevată și ușurată absolut cu nimic, căci în măsura în care se vor reduce dobânzile datoriilor agricole sau reducându-se chiar capitalul, vor crește impozitele directe sau indirecte pe diferite produse țărănești sau fabricate de care țărânul are nevoie sau vor rămâne neschimbate actualele impozite pe care țărânul nu le poate plăti.

În schimb băncile vor binecuvânta prin rugăciuni conversiunea datoriilor țărănești. Conversiunea se mișcă într'un cerc vicios „inconvertibil” ca și democrația libertară.

4. Ștergerea (iertarea) datoriilor agricole.

5. Asociația eliberă sub formă cooperativă a tuturor micilor producători în cooperative de producție, de desfacere a produselor și de credit, determinată de o întinsă propagandă și dacă nu se poate cooperare silită. Tot ca o problemă de asanare a creditului particular, să se interzică pe viitor sub drastice sancțiuni operațiile de depuneri băncilor, fiind autorizate a face asemenea operații numai instituțiile financiare ale statului, județului și comunei, instituțiile de credit cooperativ și Banca Națională. Problema depunerilor am anexat-o aci la cooperatie, fiindcă depunătorii în general nu sunt oameni cu spirit speculativ ca bancherii. Prin urmare și reforma regimului bancar. Aceste soluții nu le vreau boierii țării.

6. Exproprierea capitalului. Nu putem omite o asemenea soluție, fiindcă noi ne-am propus să arătăm toate soluțiile. Vorbim de cele principate, căci mai pot fi și altele intermediare, sau derivate. În orice caz această soluție comportă revoluționarea complectă a societății capitaliste, ea neprivedind numai domeniul financiar, ci având un caracter general și profund social-economic. O supunem totuși spre cercetare și meditare partidului liberal.

Concluzie finală.
Chestia popularității.

Oricum s'ar rezolva problema datoriilor țărănești, adică orice soluție s'ar adopta, nu trebuie să se uite un lucru: chestia popularității. Nu a popularității guvernului actual, nici a vre-unui partid politic care și-ar asuma sarcina asanării creditului rural, ci de popularitatea regimului social-economic burghez. Căci dacă va eșua toată treaba asta, dacă mizeria va rămânea neatinsă, atunci se surpă șandramaua în mod iremediabil.

Popularitatea, acest moment al asentimentului colectiv, se poate frânge în acțiuni anarhice, în clipa în care s'au epuizat ultimele iluzii și provizia de răbdare. Ar trebui pentru aceste motive să fie mai cumpătați și mai prudenți făuritorii de lozinci pripite, care n'au alt rost decât de a turbura apele și a întuneca orizonturile.

P. T.

P. S. Mai avem o soluție: soluția împrejurărilor. Să respectăm ritmul dezvoltării normale a lucrurilor. Am putea-o numi soluția înțelepților. Într'adevăr, economia capitalistă ar trebui să refuze orice intervenție statală. Clasa burgheză, clasă dominantă care sintetizează aspirațiile națiunii întregi, n'ar trebui să amestece statul în regularea relațiilor economice dintre indivizi. Cel mult i-ar putea cere sfaturi practice și de ordine tehnică, privitoare la asanarea crizei, dar nu amestec direct. Aceasta pentru că intervenția statului în forma în care o concepe burghezia nu ajută cu nimic în împrejurările de astăzi și miroasă a spoliație vulgară care produce revolta și indignarea oamenilor cum se cade și a celor revoluționari de meserie.

Credem că mulți se gândesc la treaba aceasta!

Viața este prea scurtă ca să fie mică.
Disraeli.

Cetiți și plătiți
„CHEMAREA”

VINURI „Fetița virgină” și „Rizling” din Teaca

au sosit la Hotel și Restaurant cu grădină de vară

„COROANA” Cluj, Calea Victoriei

Lăutarul cântăreț LUDOVIC VIRAG cântă zilnic cu orchestra sa

Despre social-democrația contemporană

„Il y a peu de choses nouvelles sous le soleil en matière de clowneries sociales. Aristote a déjà donné des régies de paix sociale: il dit que les démagogues devraient dans leurs harangues ne paraître préoccupés que de l'intérêt des riches, de même que dans les oligarchies, le gouvernement ne devrait sembler avoir en vue que l'intérêt du peuple“.

(Georges Sorel: Réflexions sur la violence.)

mult de o jumătate de veac au să turbure apele mișcării economice capitaliste în plin pro-samă de curente de opinii, unemase și astăzi pe planul ideatic al teoriei luând forma concretă a organizațiilor politice menite prin verșența și mijloacele de luptă învințate să aibă monopolul mișcării de masse.

sigur că construcții utopice și tri „de armonie universală” și de re supremă și eternă a masselor lipsit nici mai înainte, ba chiar, și ne înapoiem în trecut, recoltăm peșug utopii morale și politice, și în trecut societatea omenească constituia obiectul unor preocupări filosofice, așa că fantasmagoriile cele ciudate ocupau un loc de cinstă explicația fenomenelor sociale. Cu ea, omul a început să-și dea seama în ce în ce mai precis de raportul lui cu ambianța, să distingă ce este natural de ceea ce este creată impusă de multiple interese, cu avânt a început să analizeze structura societății, clasele și componentele porturilor dintre ele, tendințele lui din care face parte. Dintre curentele revoluționare, care au avut în veacul al XIX-lea cel mai important prin extensiunea și seriozitatea lui este socialismul științific. Marxismul apare ca o reacție în contra socialismului utopic și al lui său legitim, reformismul. Dar curentul marxist nu este lipsit de curiozități și confuzii așa că pentru creșterea sensului său adevărat, trece, după cum spune Benedetto Croce, o întregă muncă de interpretare prin reluarea problemelor puse în discuție de el în lumina noilor experiențe sociale. Altfel întreaga doctrină a lui Karl Marx rămâne infructuoasă, imobilizarea ei într-o concepție mecanică, așa cum au făcut-o o seamă de discipoli primului teoretician al revoluției sociale.

ce constă marxismul? Întrebarea cu atât mai firească, cu cât în anul de față, urmărim să descifrăm adevăratul al mișcării social-democrației în toate nuanțele ei, adică să izăim rostul partidelor socialiste și pene și prin urmare și al partidului social-democrat din România. Marxul este expresiunea eclectică (de dualismul său ideologic) a socialismului utopic și a mișcării spontane revoluționare a masselor muncitorești organizate în sindicate. Pe deoparte se construiește ca și utopiștii plătideale de reformă socială, planuri n-au fost nici când verificate de fapt, dar care îndeplinesc rolul unui program de reconstrucție socială. Așa este partea finalistă a concepției marxiste) iar pe de altă parte este în mod concret o metodă practică care să ducă la scop și care conține organizarea muncitorilor în sindicate revoluționare. Cea de a doua parte constituie ceea ce se cheamă în obișnuit: ideea luptei de clasă sau a violenței creatoare în istorie. Pe de altă parte dualismul ideologic și practic se manifestă și motivează întreaga mișcare social-democrată contemporană. Socialismul actual european, ca orice curent politic se compune de două părți: în echivocul marxist neputând să se împerechie între violența pură și idealul de reformă socială evolutivă. De aici imobilitatea lui aproape religioasă și învințabilitatea lui chiar față de mișcarea social-democrată. Social-democrația poate să atragă și poate să tragă din vreme foloase din complexul marxist. Poate nici o doctrină până azi n'a fost așa de elastică și de co-

modă pentru cucerirea și menținerea puterii politice. De aceea social-democrații au și primit jocul parlamentar democratic. În ce constă metoda de luptă a social-democrațiilor și care sunt telurile lor?

Metoda social-democratică este foarte simplă: planurile socialist-utopice sunt nada masselor proletare care sprijinesc ascensiunea la cârmă a partidului, iar lupta de clasă potențată până la limita unei „imimente” revoluții este spaima necesară părăsirii puterii din partea burgheziei care și-a pierdut conștiința propriilor sale interese și-a forței sale dominante, pentru a face loc noilor veniți, care au fost opriți până aici de a gusta din fructul opriți al puterii.

Acum, scopul social-democrațiilor, este foarte ușor de precizat: puterea cu toate „fericirile” ei pentru noua aristocrație roșie, aristocrația sindicală. Și mascarada asta s'ar continua multă vreme dacă n'ar interveni elemente neprevăzute și dacă violența proletară n'ar depăși de multe ori intențiile tribunilor microcefali. Este foarte interesant de cunoscut din punct de vedere sociologic și psihologic substratul mișcării politice socialiste și de aceea să încercăm să ne apropiem mai mult de sensul acestei mișcări și să arătăm întrucât constituie un progres față de liberalismul adevărat.

Este foarte grea în ultima vreme „meseria” de social-democrat! În veacul trecut și chiar înainte de războiul cel mare la începutul secolului acestuia răsuna pe piețele publice de catilinarele triburilor infuriate. Astăzi, prin participarea directă sau indirectă la opera de guvernare s'au potolit de tot și s'au convertit la principiul sacrosanct al autorității și la regulile de fier ale statului burghez. Dar prin acest fapt socialismul european a devenit antimarxist, fără a fi verificat măcar în parte ideile maestrului, a cărui doctrină a devenit un fel de catehism religios, descărcat de orice sens concret și din care viața pare că s'a depărtat pentru totdeauna.

A avut marxismul acest viciu organic? Nu discutăm, întrucât nu acesta a fost scopul nostru. Programul partidului social-democrat? Luați programul oricărui partid burghez democratic, plus nota bătaioasă, dar inoperantă a programului socialist. Toate îmbunătățirile condițiilor de trai ale păturii muncitorești se datorează mișcării muncitorești sindicale, spontane și violente. Partidele socialiste n'au făcut altceva, decât au dozat elegant și util pentru dănele, evitând cu dibăcie pericolul acțiunilor muncitorești violente și generalizate, luptele de clasă. Dar exercițiul acesta neîntrerupt a desvoltat conștiința de clasă a muncitorilor, conștiința puterii lor și-a rolului lor istoric de clasă revoluționară, îndepărtându-i de mișcarea politică social-democratică. *Massele proletare, a căror conștiință a fost revoluționată de mișcarea sindicală modernă nu mai pot fi guvernate democratic.* Dealtfel, nu avem decât să analizăm faptele guvernelor socialiste europene, pentru a vedea neputința lor, nota lor reacționară și inferioară sub raport creator liberalismului burghez. La ce se reduc soluțiile guvernelor socialiste europene în criza de astăzi?

1. La soluția clasică burgheză a economiilor bugetare, prin urmare la o reformă fiscală prin simplificarea aparatului de stat și reducerea cheltuielilor.

2. La intervenția statului reprezentativ pentru conservarea socială. Să știe că Marx a fost dușmanul intervenționismului, aceasta însemnând înțărarea statului în detrimentul forțelor productive. Și burghezia a practicat și practică neîntrerupt intervenția statului în ordinea economică, dar dintre toate formele de intervenționism cel cunoscut sub forma de economie dirijată și care conține multe elemente socialiste (a-și putea spune că este rezultanta „fericită” a eforturilor social-

democrației) este cel mai reacționar din câte s'au putut concepe. Este o adevărată piedică a progresului. Prin acest soi de intervenționism democrația contemporană ia forme feudale.

În ce constă? Iată-l:

Limitarea concurenței, a bogăției individuale prin suspendarea cotelor de amortizare și reducerea venitului printr-o fiscalitate sălbatică, subordonarea producției „trebuintelor” socotite după tipicul sgârșit în plăceri al moralei clericale, raționalizarea prin concentrare silită înființându-se un soi de monopol în așa zisul interes public. Mijlocul statului, ordonanțele guvernamentale. Toată politica economică a guvernelor social-democrate verifică formula lui Sorel: „Astăzi vedem puteri considerabile coalizându-se pentru a încerca să reformeze economia capitalistă în sens medieval, prin mijlocul legilor. Socialismul parlamentar ar voi să se unească cu moralistii, cu biserică și cu democrația, în scopul de a împiedica mișcarea capitalistă și aceasta n'ar fi imposibil, dată fiind lășitatea burgheză”. Astfel, capitalismul, în plină desfășurare a forțelor sale, este izbit în inimă de social-democrații și de protagoniștii lui adevărați, pentru necesitatea de conservare socială. Ideea de luptă, voința de afirmare a forței, pârghia capitalismului și esența lui practică și teoretică, este amenințată nu din nevoia de echilibru economic și de armonie socială, ci pentru o conștiință dar păcătoasă împiedicare a progresului. Datoria generației noastre se definește dela sine: apărarea tendințelor firești ale economiei capitaliste, indiferent de procesele sociale-economice ce vor urma, prin ruperea zăgăzurilor care încercuiesc libertatea noastră. Între gluma periculoasă de-a statul și societatea și fapta aspră și sălbatică a unei generații robuste și îndrăznețe nu-i greu de ales. Dar pentru a arăta mai plastic absurditatea etatismului gen social-democrat, să dăm cuvântul lui Karl Marx părintele socialismului științific:

„Acei care, ca Sismondi, vreau să revină la justa proporționalitate a producției conservând bazele actuale ale societății, sunt reacționari, pentru că, pentru a fi consecvenți, ei trebuie să se asemenească să vrea a reduce toate celelalte condiții ale industriei timpurilor trecute... În societatea actuală, în industria bazată pe schimburi individuale, anarhia producției care este sursa atâtor mizerii, este în același timp sursa întregului progres”. (Karl Marx: Misère de la Philosophie). Această caracterizare nu mai merită nici un comentariu, ea exprimând nota anarhică, dar în același timp dinamică a economiei capitaliste. Să admitem că reglementarea producției pe cale de legi și ordonanțe, ar fi impusă de condițiile crizei actuale. Va putea oare social-democrația rezolva cealaltă problemă tot atât de capitală, reducerea cheltuielilor bugetare, prin simplificarea aparatului de stat?

Partidele social-democrate, ca și partidele burgheze n'au decât un singur scop: cucerirea puterii. Deosebirea însă între social-democrații și burghezi este capitală în ceea ce privește funcțiunea și rolul statului politic existent: în concepția social-democrată statul este un instrument de satisfacerea dorințelor unei vaste armate de biurocrați agitatori”. Pentru stăpânirea masselor înăsprite prin ațâțarea pasiunilor, puterea de stat trebuie să mărită considerabil. „Statul popular, își întinde din ce în ce tentaculele, pentru că masele devin din ce în ce mai greu de înșelat, când primul moment al luptei a trecut și trebuie totuși să susțină avântul lor într-un moment de acalmie: aceasta reclamă o mașină electorală complicată și prin urmare un foarte mare număr de favoruri de acordat”. Sorel.

Iar pentru a avea tabloul complet al acestei mașini electorale să cităm din Ostrogorski, modul de funcționare al mașinilor americane: (se înțelege ne-socialiste și totuși destul de complicate și costisitoare pentru bietul contribuabil) din cartea sa: „Democrația și partidele politice”. El dă următoarea definiție mașinei: „Un agregat de oameni egalându-se ierarhic, legați unul de altul prin devotament personal, dar pe baza merenară, și preocupați numai de a-și satisface poftele lor, exploatănd șansele partidelor politice”. — Cam la acestea s'ar rezuma forța politică a social-democrației contemporane.

Exploatarea în interesul unor cluburi supraînălcate avantajile puterii politice, social-democrații și-au dovedit incapacitatea lor pretutindeni. Așa se explică cascadele tuturor partidelor „roșii”, neputincioase în fața tuturor problemelor puse de criza cumplită de astăzi. — O experiență în plus nu numai inutilă, dar chiar periculoasă progresului economic și social al omenirii.

Exploatatorii luptei seculare dintre săraci și bogați „se pot felicita” pentru un singur rezultat: au slăbit conștiința forței dominante a burgheziei și-a inițiativelor ei îndrăznețe și-au denaturat sensul adevărat al luptelor proletare născute la umbra uzinei organizatoare de muncă productivă.

Burghezia, sleită de luptă conduce astăzi omenirea după catehismul sterp al social-democrației reacționare și antimarxiste, iar proletarii, forța vie a sindicatului muncitoresc modern se luptă pentru recăștigarea propriei lor conștiințe marxiste, îndepărtându-se de directivele spirituale ale socialismului pacifist. Niciodată lupta de clasă nu a fost mai sălbatică ca astăzi, după ce muncitorii au gustat fructul amar al deziluziilor social-democrate.

PETRE TUTEA.

Cu insistență rugăm pe toți abonații să-și achite abonamentele.

Peste creste ude

peste creste ude
s'aude, s'aude
turmă fără urmă
pe cât ce se curmă
Coborând spre ballă
în zarea cealaltă...

io, cioban lunatic
cu piept de jeratic,
ce să mă mai fac
pe vârful sărac,
pe vârful sărac?!

viscocele latrá
prin copaci prin piatră...
at vîntului cîni

m'au mușcat de mâini,
crudul vremii lup
m'a mușcat de trup.

gîndul biet de el
piere ca un miel
rătăcit de turmă,
turmă fără urmă...

mi-au rămas merinde
doine și colinde,
pe pustii poteci
spre zăpezi de veci...
ce să mă mai fac
pe vârful sărac,
pe vârful sărac?!

A. Cotruș.

